

BIJLAGE N.

REMONSTRANTIE VAN HOF EN REKENKAMER AAN DEN PRINS
INZAKE BEWILLIGING OP ADRESSEN VAN UITGEWEKENEN, OM
ZICH WEDER IN DEN HAAG OF HET OVERIGE ONTRUIMDE GEBIED
TE MOGEN VESTIGEN. (1574, MAART 27.)

Alsoe die van den Raide ende Reeckeninghe verstaen, dat eenyge burgers ende inwoonders van Den Haege, diewelke ten tijde van de reductie van de steden ende landen van Hollandt onder 't gouvernement van Uwer Excellencie aenhangende den vijant ende heur vaderlant verlatende, hem selven buytten die voorschreve landen geabsenteert hebben; ende oock eenige andere, die zedert die compste van den vijandt binnen Den Haege hem gedeclareert ende vijantlyck gedragen hebben, nu wel stoutelyck durven blijven in Den Haege, meynende deur faveur ende intercessie van sommige heure vrunden ende maeghen lichtelyck aen pardoen te geraecken, 't welck die andere goede ende getrouwe borgers, die welcke t' Uwer Excellencie geaffectionneert, anhangende heur vaderlandt, naer heur vermogen bijgestaen hebben, ter cause van dewelcke sijluyden ooc in heure goeden grootelyck beschadicht ende heure huysen ende woonplaetsen geheel ende al bedorven ende vernielt sijn, alsoo geduldelyck nyet en sullen connen passeren ofte verstaen ende mitsdien tusschen deselven geschaepen sijn veel querellen, vechtingen ende dootslagen te rijsen; behalven dyen, dattet nyet oorbaer en es in sulck een plaetse, daer het Hoff van Hollandt ende die Camer van de Reeckeninge voorgenomen hebben naer ouder gewoonte heur residentie te houden, t'admitteren ende t'ontfangen diegeene, die hem eens opentlyc tegens Uwer Excellencie ende 't welvaren van den lande vijantelyck gethoont ende die vijanden gevolcht hebben; ende mitsdyen te beduchten es, dat sijluyden nyet cesser en sullen, volgende heure oude genegentheyt ende affectie, alle middelen te soucken ende alle occasiën ende oportuniteyten waer te nemen, om die gemeene sake te verachten ende den vijant eenich voordeel te doen; dat daeromme Uwer Excellencie, indyen aen deselve eenich versouc vanwege alsoodanige persoonen gedaen mochte werden ofte mogelyck alreede al gedaen is, believen wille in sulcken gevalle die supplianten te renvoyeren aen den Hove van Hollandt voorscreven, den welcken die conditie ende qualiteyt van soodanige persoonen ende hoe hem elck gehadt[!] ende gedragen heeft, wel bekend es, omme heurluyder saecken, aldaer beleyt, getracteert ende getermineert te werden naer behooren, ofte deselve supplianten te houden in surcheantie ter tijt ende wijlen toe, dat bij Uwer Excellencie op 't stuck van de latitanten, uytgeweecken ende diergelijcke persoonen, die hem binnen dese

landen weder souden begeren te begeven, oft t' onthouden bij advyse van den Raide ende Staten van den lande generaelycken bij forme van edicte ofte ordonnantie gedisponeert sal sijn. Laetende middelertijt den procureur-generael bewarden ende te rechte stellen die voorscreven schultbaere persoonen ende delinquanten, die hij bevinden sal in Den Haege ende elders gebleven te sijn, sonder expres consent, bij Uwer Excellencie selver onderteeykent.

Aldus gedaen bij die van den Raide ende Reekeninge in Hollandt opten 27 Martii anno 1573 stilo vet[e]ri ¹⁾ Hollandie." (Hof 382—63.)

BIJLAGE M.

ORDONNANTIE TOT GEBRUIK DER KERKEN VOOR DE BEIDE RELIGIËN IN DEN HAAG (1572, AUG. 27).

Alzoe mits die diversiteyt ende onderscheyt van de twee religiën binnen Den Hage tegenwoordelick geëxerceert, ende omme te voorkomen alle ongeregeltheyt, onrust ende beroerte, die daeruyt tot groote naedeel van de gemeen ingesetenen van Den Hage soude moghen commen, van noode is zeeckere ordonnancie tot bescerminge ende bevrijinge van beyden den religiën ende den naervolgers van dien gestelt ende onderhouden te worden, omme onder d' oeffeninge derselver religie Godt den Heere gediend ende geëert te worden in vrede ende uprechter gemoede, naer een yegelick van d' een of d' ander religie tot zijne salicheyt bewegen sal worden;

soe is 't, dat die Bailluw, Schoudt, Burgemeesteren ende Gerechte van Den Hage bij goetduncken van die van de Vroetschappe en oock advys van den Gedeputeerden van den Staeten van Hollandt conform ende naervolgende de goede intencie ende believen van de Prince van Orangne als Stadthouder ende Cappiteyn-generael over Hollandt, Zeelandt, West-Vrieslant ende Utrecht van wegghen de Conincklyke Majesteyt geordonneert ende geboden hebben, ordineren ende gebieden mits desen:

in den eersten, dat die van de gereformeerde religie tot heuren behouff hebben sullen de kercke van de Predicaeren alhyer in Den Hage, laetende de Groote Kercke van Den Hage tot gebruyck van die van de Catholycke ofte Roomsche religie;

dat een yegelick binnen de voirszeyde kercken respective zijne religie vrijelicke sal exerceren ende oeffenen, sonder dat d' een den anderen yet sal misdoen ofte misseggen mit woorden ofte mit werken, directelick ofte indirectelicken, nochte oeck bespotten ofte

¹⁾ Zoo staat er: het „curiae" is blijkbaar door den lateren copist door dit woord vervangen, toen de hofstijl in onbruik was geraakt.